

de schouw

vereniging 'vrienden van de hoge veluwe'

22e jaargang no. 1

lenteschouw 1975

21 maart 1975

INHOUD

blz.

- 1 Winter Hoge Veluwedag
Verslag lezing van de heer J. Planta H.W.
Foto's: F.F. Hazelhoff en J. v.d. Schoor
- 3 Na de erwtensoep... N. Prakke-Kley
- 6 Het wonderlijke mos M. Dijkstal
- 6 De Oudejaarsmiddag E. Feith
- 7 Natuurbeheer (slot) Dr. A. Voûte
- 8 Natuurbeheer als noodzaak in onze tijd Dr. A. Voûte
- 11 Valkeniersjaarboek 1973 B.S.
- 12 Een merkwaardige ontmoeting op
De Hoge Veluwe D.G. S. de V.
- 13 Kromme Snavels (slot) P. Cramer
- 15 Museumnieuws
- 16 Uit het maandverslag van het Park Foto: P.G.A. Timmerbeil
- 18 Nog eens over Geesten E. Feith
- 18 Het leven vernieuwt zich M.R. v.d. Brink
- 20 Een zeer vroeg ontluikende Beuk op
De Hoge Veluwe S.J. Wellensiek
- 22 Bestuursmededelingen
- 24 Nieuws van het Camerajagersgilde
- 24 Tentoonstelling „Wildbeheer Veluwe”
- 24 Fotoroute Hoge Veluwe
Inhoudsopgave jaargang 1974

de schouw

Orgaan van de Vereniging 'Vrienden van De Hoge Veluwe'

Redactie: Mevrouw E.H. Prakke-Kley, Mevrouw W.M.C. Vogelzang-Gieske, Ir. W. James, B.E. Schöffner.

Alle correspondentie aan:

Redactie van De Schouw, p/a Mevrouw E.H. Prakke-Kley, Zonneheuvelweg 20, Oosterbeek, telefoon 085-333627.

Vaste medewerkers: Mejuffrouw M. Dijkstal, Jkvr. E. Feith, Mejuffrouw W.A. Laseur, de heer E. Beumer en de Fotowerkgroep.

Alle kopij zenden liefst getypt in twee-voud 5 weken vóór de seizoenswisseling. Kopij wordt alleen op verzoek teruggezonden.

Omslag:

Common Partridge
Foto: H.J. Verdonk

Winter Hoge Veluwedag

De voorzitter, de heer Kramer, opent deze bijeenkomst, waarvoor zich 280 mensen opgaven. Vermoedelijk waren er nog veel meer mensen aanwezig op deze ongelofelijk mooie zondag van 9 februari.

Het bestuur besloot De Hoge Veluwe ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan f 1.000,— tot f 1.500,— aan te bieden voor de aankoop van 5 witte fietsen.

Aan de hand van bijzonder mooie dia's vertelt de heer Planta over het dieren- en plantenleven gedurende de loop van het jaar.

Beginnend met zeldzaam mooie sneeuwfoto's zien we de ontwikkeling in het park gedurende de opeenvolgende maanden aan ons oog voorbij trekken. Het is niet mogelijk hem op de voet te volgen, daarom volgen hier enkele grepen uit zijn verhaal.

Al in februari kan men de eerste jonge moeflons vinden. Deze diertjes gaan al de tweede dag in volle ren met de moeder mee. Dit in tegenstelling tot de herten, die hier 14 dagen voor nodig hebben.

De moeflon, die stamt uit Sardinië en Corsica, vond hier een zo volkomen ander biotoop, dat zich moeilijkheden voordeden met het afslijpen van de hoeven op onze zachte zandgronden. In dit doorgroeien van de hoefjes is langzamerhand verandering gekomen. Waardoor is onbekend, maar misschien heeft ook de voeding hierin een rol gespeeld.

Opvallend bij de mooi gedraaide horens van het mannetje is, dat deze op doorsnee driehoekig zijn in tegenstelling tot die van het wijfje, die ovaal zijn. De krul van de hoorn kan bij te lang doorgroeien in het hoofd en zelfs in het oog groeien. Een dergelijk dier moet afgeschoten worden. Dit afschot geldt voor alle zieke en zich slecht ontwikkelende dieren. Hierdoor kan het bestand in goede conditie en binnen de perken worden gehouden. Zouden er te veel moeflons komen, dan was er van het hele terrein binnen korte tijd niets dan een zandverstuiving over. Dit alles toont wel aan hoe noodzakelijk ingrijpen van de mens door afschot hier is in een milieu, waar geen natuurlijke vijanden van de dieren leven.

De bronsttijd van de moeflon is na die van het hert. De rammen hollen dan in volle vaart op elkaar in, terwijl bij het hert het gewei het wapen in het gevecht is. Ze proberen elkaar op hun zijde te gooien. Lukt dit en komt de verslagene niet snel genoeg weg, dan kan de overwinnaar met de gepolijste uiteinden van het gewei het onderliggende dier doden.

Veel hoorden wij over de ontwikkeling van het gewei, alles natuurlijk aan de hand van de dia's.

De herten stoten hun gewei in maart af, de reeën doen dit in november. Zij lopen daardoor in de winter met het nieuwe gewei, het bastgewei, waarvan de huid dan ook wel eens kan bevriezen.

Het reekalfje is zeer kwetsbaar. Wanneer men zo een diertje in het veld vindt liggen, betekent dit volstrekt niet, dat de moeder het verlaten heeft. Zijn de mensen ter plaatse weg, dan komt de moeder altijd bij

haar kind terug. Afblijven is dus het advies en beslist niet meenemen of vervoeren.

Dit is slechts een kleine greep uit alle verschillende foto's van grote dieren, die wij te zien kregen. Ook vogels, insecten en foto's van bloemen en planten passeerden de revue.

Bij de vliegeden werd verteld hoe deze aan zijn naam kwam. Dit vindt zijn oorzaak in de windverspreiding van de gevleugelde zaadjes en niet zoals wel eens gedacht wordt omdat het wild eronder zou vliegen of vluchten.

Bij de bloeiwijze van de zomereik was duidelijk te zien, dat deze gesteeld was, terwijl hiervan de bladeren ongesteeld zijn. Voor de wintereik is dit juist omgekeerd.

Prachtige foto's waren er ook van bloemen met hun insecten. Bepaalde insecten komen nl. steeds op dezelfde bloemen voor. Zo

waren er foto's van de parelmoervlinder op de dopheide en van zweefvliegen op vogelkers en speerdistel.

Zelfs de paddestoelen werden niet vergeten. De stinkzwam, die in een nacht uit kan groeien uit het heksenei en dan op de stank afgaande wel te vinden is en de honingzwam, die te voorschijn komt wanneer de boom door het mycelium van deze zwam gedood is, dus een heel schadelijke zwam. Gelukkig zijn lang niet alle zwammen schadelijk. Daarom wees de heer Planta erop dat vele paddestoelen bedreigd worden met uitroeiing, wanneer men doorgaat ze overal weg te plukken. Als voorbeeld noemde hij de dooierzwam, Cantharellus.

Het slot van de plaatjes was een schitterende zonsondergang.

Iedereen ging zeer voldaan naar de erwtensoep in de Pampel toe.

H.W.

everzwijn

Sparrekegels aangevreten door:

eekhoorn

muis

kruisbek

specht

Na de erwtensoep...

N. Prakke-Kley

Na de bewuste erwtensoep op deze Winter-Hoge-Veluwedag leidde de heer Wittkämper ons groepje naar zijn geliefd wandel- en speurgebied.

Het begint bij het Otterlose hek. Het huisje daar heet 'De Aenstoot', zo genoemd naar de vroegere naam van het nu 'Otterlose bos', waarin ongeveer in 1930 de resten zijn gevonden van een heel groot huis of kasteel — waarschijnlijk 'd'Aenstoot' — van hout gebouwd, waar vroeger de Graven van Gelre een van hun jachtsloten hadden. Langs de kwekerij naar de varkensdrinkplaats en het geitespoor en komt uit op een stuk zand, waar je in de verte 'De Wet' ziet staan. En langs de 'De Wetweg' terug.

Er stond op het program 'sporen zoeken', maar met een heerlijke gemoedsrust vertelde onze voorman over alles, wat op zijn weg kwam.

O.a. sparrenkegels op verschillende manier aangevreten.

De eekhoorn trekt alle schubben eraf en laat een klein pluimpje aan de bovenkant zitten en gooit ze dan verspreid weg.

De woelmuis doet hetzelfde, maar knaagt schoner en ook het pluimpje eraf.

De kruisbek laat de kegel heel, maakt alleen keurige, rechte scheurtjes in ieder schubje om het zaadje eruit te halen.

De specht gaat iets wilder te keer en pikt alles kapot en gooit ze daarna op een hoop. Om goed te kunnen pikken zet hij de kegel vast ergens in een boom, b.v. in een gevorkte tak en gaat dan pikken. Dit heet de 'smidse' van een specht.

Een keurig gevormd rond gaatje van ongeveer 4 cm blijkt van een woelmuis te zijn. Die klimmen ook in bomen. Verder komen er spits- en bosmuizen voor op De Hoge Veluwe.

Om ons goed voor te bereiden op sporen zoeken en herkennen, haalde de heer Wittkämper uit zijn tas een hoefje van een ree en

Foto: David van Dijk – Moeflonjong
 Moeflons werpen in februari/maart hun jongen.

vos

hond

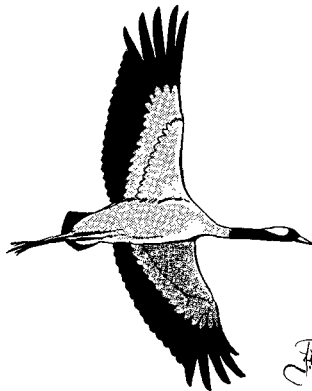
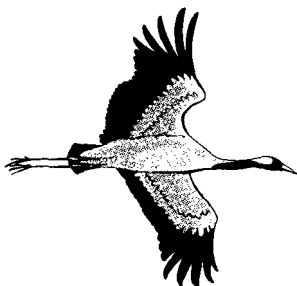
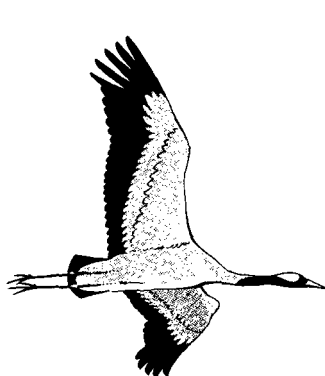

ree

moeflon

Prent moeflon heeft twee scherp afgetekende schalen in een langwerpige rechthoek. Hier op het zand extra lang, omdat ze niet afslijten. In zijn land van herkomst zullen de prenten korter zijn, omdat ze afslijten op stenen en rots; Corsica en Spanje.

Kraanvogels

Planta vertelde, dat kraanvogels op hun trek vaak op De Hoge Veluwe komen pleisteren.

een van een wild zwijn. Erg praktisch om te zien hoe alles in elkaar zit.

Op het zand, even later, zagen we veel prenten van zwijnen en een vos en een hond. Deze laatste lijken erg op elkaar, die van de vos is iets langer en daardoor kun je een dwarslijntje trekken, dat bij de vos de voor- en achtereentjes scheidt en dat bij de hond dan door alle vier de teentjes gaat.

Het is daar een prachtig stuk, heuvelachtig en met grote vliegdennen. Onder die dennen zagen we enkele slaapplaatsen van wilde zwijnen, die soms met hele families bij elkaar liggen, d.w.z. de zeug met frislingen en overlopers (eenjarigen).

Grote plakkatens haarmos lichtten prachtig rood op door de lage winterzon en door een loupe bekeken zag je op ieder groen puntje een glashaar zitten, of je zag een mini-bollenveldje, de antheridienbekertjes, die later de sporenkapsels vormen en geel zijn.

Nog even: Na de storm van 1972 hebben we al veel gehoord over de 'Dennenscheerder'. De eitjes worden in mei gelegd in stamschors van dode of kwijnende grove dennen. Het kevertje dat uitvliegt vreet zich in de nieuwe toppen van gezonde dennen en maakt daar hele gangen in, met het gevolg dat die top afvalt. Nu, dit voorjaar, als je naar de toppen van dennen kijkt, zijn ze opmerkelijk kaal 'geschoren'.

Het wonderlijke mos

M. Dijkstal

In het vroege voorjaar vallen de frisgroene mosplekken in het nog kale bos de wandelaar op. Ieder kent wel het haarmos, waarop men in deze tijd steeltjes met een vliezig mutsje kunt aantreffen. Als het mutsje afvalt zit daaronder het sporendoesje. Wanneer de sporen rijp zijn, gaat het dekseltje vanzelf open en als een klein peperbusje schudt het plantje zijn sporen uit.

Als de spore goed terecht komt, ontwikkelt zich daaruit een klein groen draadje, de voorkiem. Daaraan ontstaan knopjes, die tot nieuwe mosplantjes uitgroeien. Dit is dus ongeslachtelijke voortplanting.

In het najaar dragen alle mosplantjes aan de

top een klein bekertje van groene blaadjes. In zo'n bekertje zitten òf mannelijke cellen òf flesvormige orgaantjes met onderin een eicel.

Juist als bij mens en dier zijn het de mannelijke cellen, die zich kunnen bewegen. Ze hebben daarbij wel vocht nodig.

In de natte moszode zwemmen de spermacellen uit hun bekertje, glijden langs de natte blaadjes en vinden, daarbij aangetrokken door een chemische stof, de vrouwelijke orgaantjes. Ze zwemmen de hals van zo'n orgaantje binnen en smelten samen met de eicel. Hier ontstaat weer een nieuw sporendoesje uit. Nu hadden we te doen met geslachtelijke voortplanting.

Een klein, doch wonderlijk gebeuren, vlakbij uw voet, die voortplanting van zo'n nietig mosplantje.

De Oudejaarsmiddag

Om aan te tonen dat onze „dennenscheerders” nog iets anders doen dan alleen maar dennen scheren (we dachten trouwens dat ze de dennen trokken!), hieronder de volgende ontboezeming:

Op zaterdag 29 december was het de hoogste tijd voor een aantal dennenscheerders om er weer eens flink tegenaan te gaan. Een oververtegenwoordigde Groep IV zelfs, gedeeltelijk gestuwd door het idee dat enige beweging geen kwaad zou kunnen na de opeenvolging van speculaas, kerstbrood en culinaire avontuurtjes.

Overigens deden al weken lang geruchten de ronde, dat ook op De Hoge Veluwe op passende wijze Oudjaar gevierd zou worden!

Speciale gasten waren mevrouw Planta met twee logeetjes. Planta zelf, was op pad en kon er dus helaas niet zijn.

Er werd alleen 's morgens gewerkt; achteraf bekeken een plan van mensen met een vooruitziende blik. Gezien de hoeveelheid kostelijk vocht, die de heer Dellepoort onder de kurk had, had niemand „het” meer geroid

die middag. Bovendien moet het dubbelzien in deze voor een dennenscheerder op z'n zachtst gezegd frustrerend zijn.

Ook waren er goede verstaanders te over, die voldoende hadden aan het zien van het gezicht van mevrouw Ebregt: bezorgd over het product van x maal y oliebolletjes! Het kwam er zodoende op neer, dat er oliebolletjes en appelbeignets waren voor een legioen. En niet te vergeten de kerstkransjes voor bij de koffie.

Ik geloof dat ik u niet uitgebreid hoef te vertellen hoe de sfeer in de Pampel moet zijn geweest: in één woord *steengoed*.

E. Feith

Natuurbeheer

(slot)

door Dr. A.D. Voûte

NATUURBEHEER

Natuurparken

In natuurparken zal de natuurbeheerder over het algemeen streven naar een grote variatie. Hij doet dit door in verschillende delen van het gebied een andere, maar zo mogelijk constante beheersdruk uit te oefenen: b.v. het periodiek branden van heide, het open houden van zandverstuivingen, het periodiek uitbaggeren van slootjes en plassen, het doen begrazen van weiden etc.

In het verleden zijn vaak natuurterreinen aangekocht ter wille van de bescherming van een groeiplaats van een bepaalde plant of het voorkomen van het uitsterven van een bepaalde diersoort. Soms bleek toch na verloop van tijd, dat deze soort of soorten waren verdwenen. Zij behoorden thuis in een bepaald ontwikkelingsstadium van de levensgemeenschap, dat zonder verdere maatregelen in een ander stadium moest overgaan. De desbetreffende soorten zouden slechts behouden worden door het uitoefenen van een druk op de levensgemeenschap, waardoor een verdere ontwikkeling was uitgesloten, zoals in het Naardermeer is geschied.

Landbouwgronden

Eens heeft de landbouw meegewerkt aan het verrijken van onze flora en fauna. Heidevogels als b.v. het korhoen, hebben heide nodig. Wij moeten ons goed realiseren dat deze heiden door de boer zijn verzorgd en onderhouden (geplagd en gebrand) ten behoeve van zijn bedrijf om schapen op te laten grazen. Onze rijke weidevogelstand hebben we te danken aan de uitgestrekte weiden die eveneens ten behoeve van het boerenbedrijf zijn aangelegd en in stand gehouden. Zo zijn meer voorbeelden te geven.

Het moderne boerenbedrijf heeft zich uit de heiden teruggetrokken, zodat deze voor het instandhouden moeten worden onderhou-

den. De moderne, rationeel aangelegd weiden zijn ongeschikt, of althans veel minder geschikt om weidevogels in te laten broeden. Wil men deze vogels handhaven dan zullen grote weiden speciaal met dit doel moeten worden beheerd. Door samenwerking tussen boer en natuurbeheerder is soms veel te bereiken.

In onze moderne landbouw wordt veel aandacht besteed aan het bestrijden van ziekten en plagen met behulp van gifstoffen. Hierboven is reeds besproken, dat dit een verarming van het natuurlijke leven tot gevolg heeft. Een gifvrije landbouw werkt natuurlijk niet schadelijk in dit opzicht. Een bezoek aan het gifvrije landbouwbedrijf Sevenaar te Zevenaar is lonend wanneer men een indruk wil krijgen van het rijke leven in en om een dergelijk bedrijf.

Steden

In veel nederzettingen wordt aandacht besteed aan parken, die soms zelfs de grootte hebben van bosgebieden (Amsterdam, Arnhem enz.). In deze gebieden staat het natuurbeheer hoog aangeschreven. Deze parken worden beheerd op een zodanige wijze dat zoveel mogelijk variatie ontstaat in begroeiing en wilde fauna.

Ook in kleine parken en zelfs in tuinen van particulieren kan de natuur dicht bij de stedeling worden gebracht. Toch is het wel een verarmde fauna welke zich in deze kleine gebieden kan vestigen, meest vogels die zich niet door de mens laten verjagen (houtduif, roodborstjes enz.). Een rem vormt bovendien de enorme vervuiling in bevolkingsagglomeraties. Grachten in grote steden b.v. herbergen over het algemeen niet veel plant-aardig of dierlijk leven.

Wegbermen

Wegbermen kunnen een verrijking van het landschap betekenen. Men moet ze echter wel met dit oogmerk beheren. Nog geen 50 jaar geleden kon men langs vele wegbermen op onze Veluwe volop orchideeën plukken, vond men plasjes en slootjes met wollegras en een goed ontwikkelde fauna. De wegber-

men zijn thans goed onderhouden zodat er alleen maar gras groeit, de watertjes zijn verdwenen. Zij vormden in het keurig onderhouden land een storend element.

NATUURBEHEER ALS POLITIEKE OPGAVE

Natuurbeheer heeft vele aanrakingsvlakken met andere wijzen van grondgebruik*). De wijze waarop de grond in de omgeving wordt gebruikt is van grote betekenis voor de mogelijkheden van natuurbeheer, zelfs binnen natuurmonumenten.

Lucht- en waterverontreiniging beperken de mogelijkheid voor de ontwikkeling van soorten van planten en dieren en werken dus verarmend. Het natuurbeheer zal hiermee rekening moeten houden. Giftstoffen gebruikt in land- en tuinbouw worden verspreid tot ver buiten het gebied van hun toepassing en werken daardoor eveneens verarmend op de natuur. Wegen en bewoningscentra brengen veel verontrusting, zodat bepaalde mobiele diersoorten die gebieden zullen mijden. Bovendien kunnen wegen voor vele diersoorten als een belangrijke sterftfactor optreden: men lette op de vele doodgereden egels en vogels op onze grote wegen.

Uit een en ander mag worden geconcludeerd dat voor een goed beheer van de natuur een hechte samenwerking nodig is met andere grondgebruikers. De natuurbescherming zal niet van de landbouw kunnen eisen om af te zien van het gebruik van giftstoffen, maar wel dat de hoeveelheid van deze stoffen wordt geminimaliseerd. Bovendien zal het natuurbeheer erop kunnen aandringen dat wordt gezocht naar landbouwmethoden waarbij geen giftstoffen behoeven te worden gebruikt. Biologisch-dynamisch werkende bedrijven en het landbouwbedrijf Sevenaer claimen de mogelijkheid voor een gifvrije landbouw te hebben aangetoond.

Het natuurbeheer zal ernaar moeten streven de vervuiling van wateren en van de lucht tot een minimum te beperken. De wenselijkheid hiertoe wordt echter niet uitsluitend door het natuurbeheer bepaald. Er zijn ook an-

dere bepalingen waarmee rekening zal moeten worden gehouden: industrie, verkeer, huishouding enz.

Het natuurbeheer zal in vele gevallen ernstig bezwaar hebben tegen verontrusting teweeggebracht door recreërende mensen en tegen vernielingen door hen teweeggebracht. Daar de recreatie van de mens als één van de belangrijkste argumenten moet worden beschouwd voor het behoud van de natuur zal ook hier een oplossing moeten worden gezocht die tegemoet komt aan de verlangens van beiden.

Vooral de noodzaak om de verschillende belangen met elkaar te verzoenen, maakt het natuurbeheer tot een politieke opdracht waaraan de landelijke, regionale en plaatselijke overheden aandacht moeten besteden.

*) Zie Burger, *Samenwerking bij indeling en gebruik van grond in Nederland*, Van der Wiel en Co., Arnhem 1962.

Uit: Anti-Revolutionaire Staatskunde, juni 1974

Natuurbeheer als noodzaak in onze tijd

Dr. A. Voûte

(Toelichting op het voorafgaande. Zie ook Winter-Schouw 1974.)

Wij leven in een tijd van spanningen op vrijwel elk gebied, spanningen waarvan de oplossing noodzakelijk is, wil de mensheid op een bevredigende wijze kunnen voortbestaan. Wie hieraan mocht twifelen, leze de beide verslagen van de Club van Rome er eens op door. Zelden is het gevaar voor de mensheid duidelijker onder woord gebracht dan in deze beide, uiterst lezenswaardige boeken. Een enkel aspect van één dezer spanningen wordt gevormd door het gevaar voor de natuur dat een goed doordacht natuurbeheer noodzakelijk maakt.

Wanneer u rondvaart door de havens van Rotterdam zal het u ongetwijfeld gaan als mij: ik voel een groot ontzag voor hetgeen daar is bereikt; de eerste haven van de wereld; wat een energie, wat een activiteit, wat een organisatie; ik weet hierin een topprestatie van ons volk, resultaat van een drang naar vooruitgang die samenhangt met de mentaliteit en de scheppingsdrang van de inwoners van deze merkwaardige stad. Maar ook elders zijn grote prestaties geleverd en er wordt nog steeds doeltreffend en goed gewerkt. Denk aan onze industriële ontwikkeling na de oorlog: Hoogovens, Akzo, Shell, om maar enkele voorbeelden te noemen. Onze landbouw bereikte, door steeds intensiever te werken, producties waarvan wij vroeger niet hadden kunnen dromen. Vroeger ongeneselijke ziekten werden overwonnen. Op vrijwel elk gebied — bankwereld, verkeer, handel enz. — zagen we een ongedachte vooruitgang op organisatorisch en technisch gebied. Na de oorlog werd deze indrukwekkende ontwikkeling gedragen door een alles overheersend ideaal: de armoede zou verdwijnen en men zag de mogelijkheid hiertoe. Hoeveel organisatie-talent, hoeveel liefde is er niet in deze machtige ontwikkeling gestoken.

Het lijkt mij goed te bedenken dat liefde voor de samenleving aan de basis heeft gestaan van het streven naar welvaart en economische groei op elk gebied en dat het streven naar overdaad en verkwisting, waaronder onze tegenwoordige maatschappij gebukt gaat, een ontaarding is die niet veel meer met liefde voor de mensheid te doen heeft.

Ongetwijfeld heeft men, vooral aanvankelijk, te weinig oog gehad voor de tegenkanten van de behaalde successen. Rachel Carson was een van de eersten die een krachtig protest liet horen en in haar „Silent Spring”, in het Nederlands vertaald als „Dode Lente”, de mensheid waarschuwde niet voort te gaan op de ingeslagen weg. In ons land was het Brièrè die met zijn „Zilveren sluiers” ons te grote optimisme aan het wankelen bracht. Dan moeten wij bedenken dat deze beide schrijvers in feite maar een enkel deelprobleem behandelen, nl. de vergiftiging van ons milieu

door landbouwgiften; maar zelfs daarmee kunnen wij de natuur intense schade toebrengen, ja misschien het leven op aarde onmogelijk maken. Daarnaast zijn er vergiftigingen door andere oorzaken, die niet minder ernstig kunnen worden: industriële afvalproducten, fall-out, gassen van auto's en centrale verwarming. Bovendien bestaan er nog andere afvalproducten van onze steeds dichter wordende bevolking, waarvan een groot deel naar zee wordt afgevoerd.

De Club van Rome heeft ons wel duidelijk gemaakt dat vooral ons verlangen naar een onbegrensde groei in de toekomst problemen zal gaan scheppen, die moeten worden opgelost wil de mensheid in leven blijven. Een dergelijke groei heeft uit de aard der zaak een toeneming van de vervuiling tot gevolg. Er moet meer voedsel zijn en dat voedsel moet beter worden beschermd tegen medeters uit de wereld der insecten, dus moeten er meer gifstoffen worden gebruikt. Onze industrie zal nog meer afvalstoffen produceren, die in water of lucht terecht komen en zodoende het milieu meer en meer zullen aantasten en beangstigd vragen wij ons af: zal het milieu niet zover vergiftigd worden dat er voor onze nu nog rijke flora en fauna geen plaats meer zal zijn? Bekijken wij het van de zijde van het natuurbeheer dan moeten wij ons goed realiseren dat een natuurbeheer slechts dan zinvol is, wanneer flora en fauna zich in het te beheren gebied kunnen staande houden in de door ons gewenste rijkdom. Hoe zwaarder het milieu wordt vergiftigd, des te geringer is het aantal soorten van planten en dieren die zich kunnen staande houden. Men lette eens op onze autowegen: hoe slecht staan vele struiken er voor, die naast of tussen de rijbanen zijn geplant; en dan heeft men er nog voor gezorgd om voor de beplanting de minst gevoelige soorten te gebruiken. Hoe doods wordt de omgeving van sommige fabrieken. Korstmossen, die aan onze bomen een fraai accent kunnen geven, zijn in een industriële omgeving verdwenen. Soms passen de dieren zich aan, zoals een vlindertje dat normaal grijs is, maar in een industrieomgeving in een zwarte variëteit

voorkomt. Op korstmossen zittend worden de zwarte vlinders door de vogels opgegeten, maar wanneer de stammen donker zijn door het verlies van de korstmossen, dan vallen de licht gekleurde vormen op en de zwarte hebben de grootste overlevingskans.

Ons technologisch kunnen zorgt ervoor dat de mensheid de strijd tegen deze vervuiling kan aanbinden en het — gelukkig — ook doet. DDT b.v., een belangrijke insectendodende gifstof, kon in ons land voor verbruik worden verboden en in vele andere delen van onze aarde is eveneens een verbod tot gebruik uitgevaardigd. Het werd dan ook de hoogste tijd. De stof verspreide zich over de gehele aarde. Pinguïns aan de Zuidpool bleken DDT te bevatten. Overal begonnen de roofvogels uit te sterven omdat ze met het eten van een bepaalde prooi te veel DDT binnen kregen, en zelfs menselijke moedermelk bevatte vaak onaanvaardbare hoeveelheden DDT. Zuiveringsinstallaties kunnen ervoor zorgen dat een teveel aan organisch materiaal niet terecht komt in beken, rivieren en uiteindelijk in de zee. Fabrieken kunnen ervoor zorgen dat de hoeveelheid in de lucht gebrachte afvalstoffen wordt geminimaliseerd. Er wordt zowel door de overheid alsook door de industrie hard in deze richting gewerkt en er is reeds veel bereikt. Ondanks alle inspanning heeft men echter tot dusverre slechts plaatselijk de toeneming van de vervuiling kunnen bijhouden. In Engeland heeft men de Thames tamelijk schoon gekregen, zodat er weer vissen in kunnen leven, bij de Rijn lukt het echter niet en de toekomst ziet er bepaald niet hoopvol uit. De Middellandse Zee dreigt in zijn geheel vervuild te raken. De stranden zijn vaak reeds zo vervuild dat het zwemmen er niet meer goed mogelijk is en het is begrijpelijk dat dit voor de fauna van de zee een verarming met zich moet brengen.

Het is duidelijk dat de toestand van lucht, water en bodem — en dus hun graad van vervuiling — de grenzen aangeeft, waarbinnen een natuurbeheer mogelijk is. M.a.w. een goed natuurbeheer stelt een goed milieubeheer voorop. Was vroeger het natuurbeheer

alleen lokaal van belang, tegenwoordig dringt het meer en meer tot het bewustzijn van de mens door dat, mondiaal bezien, het in stand houden van een rijke en gevarieerde natuur noodzakelijk is voor het voortbestaan van de mensheid als geheel. Daarmee komen we tot de conclusie dat het natuurbeheer mondiaal van aard zal moeten zijn en dat het lokaal gerichte beheren van de natuur als een deelbeheer moet worden beschouwd. Hoe beter echter lokaal de natuur wordt beheerd, des te groter de kans dat mondiaal rampen kunnen worden voorkomen, maar daartegenover staat dat het lokale beheer weer wordt begrensd in zijn mogelijkheden door de toestand waarin, mondiaal gesproken, het milieu verkeert. Hoewel een goed lokaal beheer ook mondiaal gesproken van belang is, blijft het natuurlijk gericht op het belang van de naaste omgeving. De natuur moet worden beschermd en bewaard voor ons nageslacht en er wordt dus gekeken naar het belang voor ons eigen volk.

In ons land heeft men een lange natuurbeschermingstraditie achter zich. Namen als Heimans en Thijsse, Oudemans, Van Tienhoven en vele anderen, waaronder in onze provincie Van Heemstra en Bloemers, mogen met dankbaarheid worden vermeld. Zij hebben ervoor gezorgd dat uitgestrekte natuurterreinen zijn gekocht en voor het nageslacht bewaard. Door hun werk is verbaasd veel bereikt, maar het is niet genoeg. Natuurbescherming, gezien als het beheren van de natuur, kon in ons dichtbevolkte land niet het tamelijk statische begrip blijven dat het zo lang was geweest. Het kopen van terreinen ter wille van het conserveren van flora en fauna resulteert niet noodzakelijkerwijs in natuurbehoud. De omgeving kan vernietigend optreden. Ik denk hierbij o.a. aan de Geul, waar telkenjare forellen werden uitgezet en teruggevangen. Plotseling deed men het niet meer, waarschijnlijk omdat in de bovenloop te veel insecticiden terecht kwamen, waardoor de forellen werden gedood. We mogen aannemen dat niet alleen de forellen het tegen deze gifstoffen aflegden.

Nooit zal men kunnen voorkomen dat zelfs

zeer belangrijke natuurterreinen verloren gaan, wanneer de economie dit vraagt. Zo is „De Beer” ten offer gevallen aan de uitbreiding van de Rotterdamse havens. Er kunnen ook meer romantische beweegredenen zijn om aan hun bestaan een einde te maken. Zo zijn we allen trots op wat in ons land door inpoldering is bereikt en hieraan moet ik steeds weer denken wanneer ik lees over de bedreiging van onze wadden, zonder dat daar een dwingende noodzaak voor is aan te geven.

Een statische natuurbescherming, gericht op het behouden van hetgeen er is, wordt altijd bedreigd. Onze natuurbescherming moet dynamisch zijn, mede gericht op het scheppen van nieuwe gebieden waarin de natuur zich kan handhaven en ontwikkelen. Dat nieuwe waardevolle gebieden kunnen worden gemaakt, bewijzen het Naardermeer en de Bosplaat op Terschelling. Beide zijn ontstaan door menselijke activiteit en het Naar-

dermeer moet bovendien nog goed worden onderhouden, wil het niet veranderen in een stuk grasland.

Doordat de natuur de neiging heeft zich te ontwikkelen naar een toestand waarbij over grote oppervlakten een tamelijk eenvormige vegetatie tot ontwikkeling komt en doordat van buitenaf machtige invloeden zich doen gelden — lucht- en bodemvervuiling, waterbeheersing, noodzaak tot ander economisch gebruik als in „De Beer” enz. — zie ik de toekomst van de natuurbescherming als het beheren van de natuur als één geheel, liefst in West-Europees verband. Nationaal zijn we reeds op de goede weg door het scheppen van natuurparken, die grote gebieden kunnen omvatten en waarin alle menselijke activiteiten zullen worden gecoördineerd met het natuurbeheer. Een dezer parken is onze Hoge Veluwe, waarin de natuur reeds zo lang en zo doeltreffend is beheerd. Hierover echter een volgend maal meer.

Valkeniersjaarboek 1973

B. Schöffner

Juist enkele dagen na sluiting van de kopij voor onze Winterschouw op 10-12-1974 kwam het Valkeniersjaarboek 1973 onze brievenbus binnenglijden. Daarom komen we er nu pas in de Lenteschouw van 1975 op terug.

Iedereen heeft zo zijn eigen smaak, gelukkig! Maar voor mijn gevoel is het jaarboek van het Valkeniersverbond „Adriaan Molten” ieder jaar zo iets als een evenement. Het zou overdreven zijn te beweren, dat er thuis om gevochten wordt, wie het het eerst mag lezen, maar direct van A tot Z „verslonden” wordt het wel.

Ook dit jaar geeft het jaarboek weer veel interessants; een kostelijk verhaal over een tamelijk recente valkenjacht in Amerika, volgens het eeuwenoude systeem der Indianen, maar met moderne hulpmiddelen, zoals de auto i.p.v. de trouwe mustang.

Dan problemen rond asylvogels, waarbij blijkt, dat er nogal wat verongelukte stootvogels worden gerevalideerd; in 1973 waren dat 15 torenvalken, 12 buizerden, 3 sperwers, 1 havik, 1 boomvalk, 1 lannervalk (die weer in Afrika terecht kwam), 5 ransuilen, 2 bosuilen en 1 kerkuil. Totaal 41 stuks.

Helaas zagen we ook het droeve nieuws, dat Strijland's (ik zou haast zeggen: „ons aller”) Attente de weg van alle vlees is gegaan. Deze vogel hebben we herhaaldelijk op Hoge Veluwedagen gezien.....

En tenslotte een artikel, waaruit blijkt, dat ook valkeniers gelukkig ook „maar mensen zijn”, al zou Lodewijk XIII eens uitgeroepen hebben: „Le fauconnier est Dieu”.....

Al met al genoeg om een lange avond genogelijk de T.V. te laten voor wat hij is en in een hoekje stil te genieten.

Nog even zakelijk: Prijs f 6,—, te bestellen bij G.A. van Nie, Pluto 14 te Hapert (N.B.), postgiro 1.02.38.00 of via de Amrobank Veldhoven op nr. 48.38.59.214.

Een merkwaardige ontmoeting op De Hoge Veluwe

*„Absence of evidence
is not evidence of absence.”*

Jean Giradoux

D.G. S. de V.

In de maand december zijn de nachten lang en de dromen kort.

Ik mag zo gaarne wandelen over de heide, die openbreekt in verre horizonnen, als men op De Hoge Veluwe uit het Hertebos treedt, het fietspad na het Sintelpad volgend. Het stormde in de maand december 1974, dag-in, dag-uit; de wind gierde over de vlakke; eenzaam en verlaten lag de grauwe heide – daar is men eindelijk alleen.

Welke dag ik er in die maand heb gewandeld, werkelijk ik weet het niet meer. Misschien wel de allerlaatste. Wel zie ik nog voor mij het optrekken van de dreigende wolken boven de in de verte wiegende bosrand, en het witte licht – dáár waar de omlaagneigende hemel de aarde raakt.

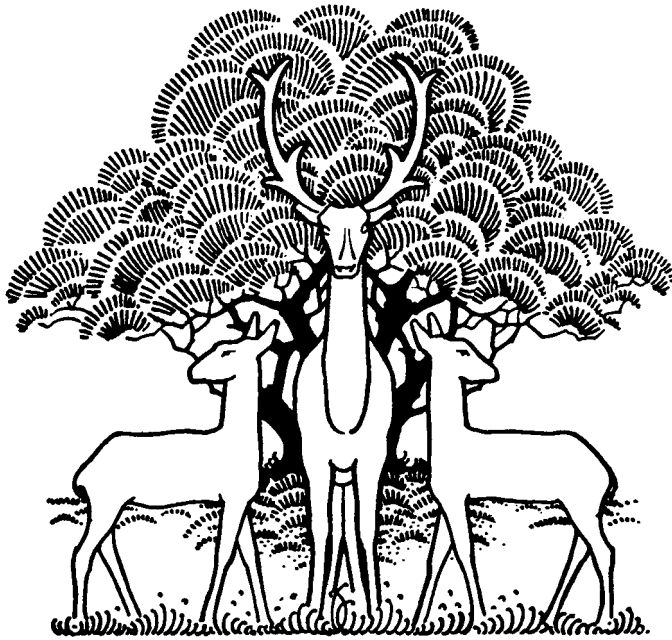
Optornend tegen de striemende regen zag ik, het moet ongeveer bij de waskolk zijn geweest, opeens een figuur voor me, klein en gezet, zo leek het mij tenminste in dat onzekere licht en die, ik moest er om lachen, met nog veel meer moeite dan ik, waggelend tegen de bolderende wind opzwoegde. Eigenlijk helemaal geen persoon, zo concludeerde ik, om in het natuurgeweld eenzaamheid te zoeken. Bovendien, wat een zonderling costume voor die drassige heide; het deed mij denken aan de geklede jas van mijn grootvader. Je zou zeggen, zo vervolgde ik mijn alleenspraak, eerder een flaneur uit „la belle époque”, van tijd tot tijd stilstaand op het trottoir van een Parijse boulevard, starend naar het „va-et-vient”, als ging het hem niet aan. En toen wist ik het opeens: Monsieur Jacques ploeterde tegen de straffe wind en geen ander.

Hoe kwam hij daar? Misschien hadden de reeën, schuivend in de nacht door de laan bij het museum hem verleid ook eens een keer de wijde te zoeken, en was hij nu de weg kwijt geraakt. Toen ik hem ingehaald had, hief hij het hoofd op naar mij, zo klein is hij en – ik weet het zo zeker, ik heb immers zijn stem gehoord – lispelde: „PARISRéveillon...”,*) terwijl hij de rechterarm vooruitsprekte naar het witte licht langs de horizon.

De volgende dag, bij het weifelend wijken van de duisternis, ging ik op pad naar het museum: ik moest het toch immers weten of ik gedroomd had of de werkelijkheid had beleefd. Het geluid van de storm – hol en dreigend loeiend boven mijn hoofd – deed denken aan voorbijschuivende bommenwerpers.

de schouw

21e jaargang - 1974

vereniging 'vrienden van de hoge veluwe'

INHOUD JAARGANG 1974

Nr. 1

blz.

1	Wandeling in de mist	D.G. S. de V.
2	Winter-Hoge-Veluwedag 19 januari 1974	N. Prakke-Kley
5	Concept-jaarverslag van de secretaris over 1974	
6	Jaarprogramma 1974	
6	Het wel en wee van de dennenscheerder na de beide orkanen	D. Boom
8	Bescherming van inheemse planten en dieren	Joh. Bolman
10	Impressies van een voorjaarstocht	M.H. de Gooyer-v.d. Hert
12	In 't verleden ligt het heden	A. Langenbach
15	Een zeldzame plant op „De Hoge Veluwe”	v.M.d.R.
15	Bijeenkomsten Camerajagersgilde	J. Kammeijer
16	Museumnieuws	
17	Waarnemingen bij merels	Chr. van Orden
19	Valkeniersjaarboek 1972	B.S.
20	Bestuursmedelingen	

Nr. 2

blz.

- 21 Algemene ledenvergadering van 20 april 1974
Financieel verslag
Verslag wandeling F. Duermeijer
- 25 Fotograferen op De Hoge Veluwe Jaap de Wit
- 28 Wildwallen en oude „Cultuursporen” B.S.
Wildkering in oude tijden A.B. Wigman
- 31 Vrijwilligers, schoonmaak en voorjaar P.C.v.H.
- 35 Verkenningstocht 16 maart F. Duermeijer
- 36 Dingen, die je (misschien) maar één keer meemaakt Wil Huygen
- 37 Museumnieuws
- 38 Uittreksel maandverslag februari 1974
- 39 Vijftig witte gazellen Redactie
- 40 Nazomer-voettocht 1 september 1973 M.H. de Gooyer-v.d. Hert
- 42 Oprichting plantenwerkgroep
- 42 Busdiensten van en naar het Park
- 43 Over oeroshuiden, de vuige wolf en belastingperikelen B. Schöffner
- 44 Geesten en andere mensen (1) E. Feith

Nr. 3

blz.

- 45 Zomer-Hoge-Veluwedag 15 juni 1974
Spreker: de wildfotograaf Fred F. Hazelhoff
Verslag: H.M. Sluyter-Vorster
- 50 Jacht en Wildbeheer
Rede van Dr. Voûte bij de opening van het Jachtmuseum in kasteel Doorwerth
(overgenomen uit De Jager, nr. 16 - 3 aug. 1973)
- 55 Mededelingen van de redactie
- 56 Wilde bloemen en observatie-pad N. Prakke-Kley
- 59 Uit het maandverslag van het Park over maart, april, mei en juni 1974
- 62 Bestuursmededelingen
- 62 De Veertiende J. Kammeijer
- 63 Ze zijn er weer, de paddestoelen M. Dijkstal
- 64 „Professionele” foto-amateur Ton Berends Jaap de Wit
- 68 Museumnieuws
- 68 Vincent van Gogh en De Hoge Veluwe A.J.M. Gerards (c.q. redactie)

Nr. 4

blz.

- 69 Kerstgroet
- 70 Hoge-Veluwedag 19 oktober 1974
Verslag voordracht „Hoge-Veluwe-Varia”
door de Heer J.W.G. Wittkämper met zelfgemaakte dia's N. Prakke-Kley
Commentaar van een lid D. van Gelderen
Pelgrimage B.S.
Op zoek naar Paddestoelen E. Feith
- 75 Kromme snavels J.P. Cramer
- 77 Uit het maandverslag van het Park
- 79 Planten en bijgeloof Birre
- 79 Bestuursmededelingen
- 81 Natuurbeheer Dr. A.D. Voûte
- 85 De bedreigde Veluwe H.W.
- 86 Ter informatie: „De Vogelvijvers” Redactie
- 87 Geesten en mensen (2) E. Feith
- 88 Van Vliegen, vlaaien en vijgen Dr. W.J. Kabos
- 91 De Veertiende B. Schöffner
- 91 Bijeenkomsten Camerajagersgilde
- 92 Museumnieuws
- 92 Boekbespreking Voûte
-

„Nee, nee, nee”, ik vergiste mij niet; hij stond daar, Monsieur Jacques, roerloos als altijd.

Toen ik hem aankeek, onderzoekend in zijn hautain-opgeheven gezicht, zag ik, heel even maar, een twinkeling in zijn rechteroog, als van een onverwachts herkennen. Het kan natuurlijk een regendruppel zijn geweest, glinsterend in het morgenlicht, maar ik ben er niet zo heel zeker van. Net zo min als ik er zeker van ben, dat men pas leeft als men droomt, en heel het verdere leven één droom is.

In de maand december zijn nu eenmaal de nachten lang en de dromen kort.

*) Nachtfeest, o.m. bij de intrede van het nieuwe jaar, dat in Parijs soms uitbundig wordt gevierd (faire le réveillon).

Kromme Snavels (slot)

J.P. Cramer

Grote verscheidenheid

Roofvogels hebben, hoewel ze allemaal een gelijk existentie-principe hebben een ongelofelijke variatie in hun afmetingen.

Onze West-Europese soorten hebben een gewichtsverschil van ± 6000 gram van de Steenarend tot ± 200 gram van het smelleken, terwijl de maten resp. ± 90 cm en 30 cm zijn met een vlucht van 220 cm en 65 cm. Als we over onze grenzen kijken, vinden we bijv. in Zuid-Amerika nog veel grotere verschillen, waar vooral nog veel kleinere roofvogeltjes voorkomen en ook in Noord-Amerika, waar de sprinkhaanvalkjes leven met een grootte van ± 25 cm.

Nog groter dan de steenarend is de nog sporadisch voorkomende (N.O.-Duitsland en Skandinavië) zearend met een vlucht van 250 cm.

Waar de grote soorten natuurlijk groot wild nodig hebben om te leven, maken veel kleine roofvogels voornamelijk jacht op insecten. Doch niet het verschil in afmeting en behoefte aan voedsel is toonaangevend, veel meer

de levensruimte heeft de verschillende types gevormd. Het aanbod van buit en de landschappelijke en meteorologische verhoudingen hebben de grote verscheidenheid teweeggebracht, vooral ook in de jachtmethode en de daarmee gepaarde vorm en uitrusting is gebonden aan de levensruimte met zijn mogelijkheden en voorwaarden.

We hebben

1. de zweefvliegers, die hun revier afzoeken en in glijvlucht hun buit grijpen, zoals arend, wouw en buizerd;
 2. de stootvogels, die hoog en snel vliegend jagen en met onstuimige duikvlucht hun prooi pakken of neerslaan, zoals de valk en de visarend;
 3. de sprinters, die uit een hinderlaag verrassen en nooit lang in de lucht zijn om te jagen, zoals havik en sperwer,
- en deze weer verschillend gegroepeerd naar hun manier van doden en ook in overeenstemming daarmee uitgerust. De valken zijn hoofdzakelijk doodbijters. De arenden, buizerds en haviken kneden hun buit dood met de scherpe klauwen (vang). De valken hebben daarvoor extra de bekende valkentand aan de snavel. De doodgrijpende typen hebben hun wapens aan de voeten, die anders en sterker zijn gebouwd. De greep van

een arend bijv. is met een bankschroef te vergelijken en kan door menselijke kracht niet geopend worden.

Voor zover mij bekend, hebben ze echter allemaal hun voedselverteringsproces gemeen. De onverteerbare ingeslikte buitresten worden als braakballen weer uitgespuwd. Wel is het vermogen om bijv. botten te verteren verschillend. Vooral bij de uilen blijven de botjes over, daarentegen worden bij havik en valk zelfs grove beenderen volkomen verteerd.

Nog een ding hebben ze gemeen: ze doden dat wat ze voor hun levensonderhoud nodig hebben *en niet meer*. Een havik keert dikwijls 2 tot 3 keer naar zijn prooi terug. Slechts bij het groot brengen van jongen gebeurt het wel eens dat er wat rijkelijk veel op tafel komt.

Wijlen A.B. Wigman heeft voor Nederland een heel mooi boekje over de 'Gevederde Vrijbuiters' geschreven; voor allen, die er zich voor interesseren, een mooi geschenk voor verjaardag of Sinterklaas.

De plaats, die onze roofvogels in de natuur innemen, is van grote betekenis geweest. Jammer genoeg is hun taak als reguleur in het ecosysteem door ons toedoen vrijwel teniet gedaan. Als voorbeeld: In een groot gebied, bestaande uit bos, water, landbouw- en groenland, waar de mensen in dorpen wonen, zonder industrie die de natuur bederft, is de ecologische toestand nog enigszins normaal. Wij vinden dan ook in het veld nog een evenwichtig samenleven van fauna en flora. In zo'n landschap vermeederen zich de wild levende dieren altijd naar de gegeven omstandigheden. Een droog voorjaar is gunstig voor de veldmuizen, dus komen er veel. Deze trekken torenvalken en buizerd aan en animeren ze daar te blijven, te broeden en zich ook sterker te vermeederen. Dit is een normaal proces, dat ertoe leidt dat de muizen op natuurlijke wijze gereduceerd worden.

Als nu na een paar maanden de mensen ook ontdekken wat de roofvogels al lang wisten en waarop ze zich instelden, beginnen deze mensen gif te strooien, met als gevolg dode

muizen, dode torenvalken en buizerds en verloren broedsels. Dit alles tekent hoe het in onze moderne natuurhuishouding kan toe gaan.

Oorspronkelijk was dat anders, want wouw, valk, havik en sperwer zorgden voor regulatie, vooral ook onder elkaar.

Arend, gier en buizerd leven van ziek, gestorven en verongelukt wild. De roofvogels waren een perfecte dienst in de natuur om orde en evenwicht te bewaren. Ze waren een sie-raad in het landschap en werden ook als zodanig erkend, totdat de moderne civilisatie in de negentiende eeuw jaloers begon te worden en domweg deze begaafde en zo doelmatig uitgeruste schepsels de oorlog verklaarde. Ze werden door veroordelen uit wanbegrip en afgunst kortweg als schadelijk verklaard en ten dode veroordeeld, werden schuwer en trokken zich terug, bleven bestaan en vervulden trouw hun taak daar waar ze niet lastig gevallen en vervolgd werden. Hun grootste verdienste was wel het wegvangen van ziek en zwak wild, want altijd worden de gehandicapte stukken het eerst geslagen. Hierdoor houden zij de stam van hun prooidieren gezond en waakzaam.

Wij moeten alles te werk stellen om de door onze moderne levensstijl veroorzaakte schade en onze uitbreiding ten koste van de natuur zo klein mogelijk te houden. Het inzicht, de natuur te moeten redden, groeit zichtbaar in vele landen, maar onze levenswijze zal er wel toe leiden dat deze heerlijke vliegers verdwijnen uit onze dichtbevolkte levensruimten.

De schepping heeft met de roofvogels een buitengewoon mooi en doelmatig instrument gemaakt. Zelfs tegen het de overhand krijgen van wespen en slangen waren er specialisten, zoals de wespendif en de slangarend.

Laten we hopen dat het streven van de Natuurbescherming ook het einde van deze vogelvrij verklaarden nog kan verhoeden.

*Ach waren alle mensen wijs,
en deden daarbij wel!
De wereld, dan een paradijs,
is beden vaak een hel.*

Museumnieuws

Tentoonstellingen

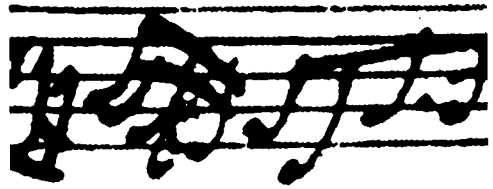
In het leeshoekje dat na de David van der Kop-tentoonstelling weer als rustpunt in het museum functioneert, wordt een reeks schilderijen van Van der Leck geëxposeerd, die een beeld geeft van zijn werk uit 1912-1918. In 1976 is het honderd jaar geleden dat Bart van der Leck geboren werd: in Otterlo zal dan in de zomer een grote overzichtstentoonstelling gehouden worden van zijn werk. De familie Van der Leck zal hier haar volle medewerking aan verlenen. Ook in andere nederlandse musea zal dan extra aandacht aan deze kunstenaar worden geschonken. Mevrouw Kröller kocht zijn werk, op voorpraak van Bremmer vooral, sinds 1911, dus lang voor de Stijl-groep in Leiden werd opgericht.

In haar slaapkamer in het Jachtslot zocht hij met kleine kleurvakken in primaire kleuren naar een toepassing van de kleur in de architectuur, later deed hij dit nog in Metz en Co. in Amsterdam en op het eind van zijn leven in de Vliedschool in Eelde.

Van 24 mei tot 4 augustus worden in het museum ca. 180 tekeningen tentoongesteld uit een nederlandse particuliere collectie onder de titel "de functie van het tekenen".

Er wordt werk getoond van enkele Amerikaanse "minimal-kunstenaars", maar ook een grote groep van de belgische kunstenaar Panamarenko, die even productief is in fantastische vlieg-ontwerpen als Leonardi da Vinci. Ook Hanne Darboven die in de afgelopen maanden een grote tentoonstelling had in het Stedelijk Museum is goed vertegenwoordigd. Hoewel alle getoonde werken in de laatste 15 jaar zijn ontstaan, verschillen zij onderling zeer in hun aanpak; al bindt hen het feit dat zij alleen non-figuratief zijn. Er wordt een uitvoerige catalogus gemaakt met ca 150 illustraties en een inleiding van de Kunstkriticus Drs. Rudi Fuchs, die kort geleden benoemd werd tot directeur van het Van Abbe Museum te Eindhoven.

Concerten

Op 5 april om 20.00 uur concerteert het *Gaudeamus-Kwartet*, bestaande uit Jos Verkoeyen, viool, Jan Wittenberg, viool, Hans Neuberger, altviool en Max Werner, cello, in Otterlo. Dit kwartet, dat nu 20 jaar bestaat, heeft zich van het begin af aan tot taak gesteld om moderne muziek uit te voeren, vooral ook van nederlandse musici.

In Otterlo wordt een "gematigd" modern programma ten gehore gebracht: strijkkwartetten van Willem Pijper, Kees van Baaren, Ton de Leeuw en Peter Schat, eindigend met een compositie van Enrique Raxach, waarvoor Jaap Vink speciaal voor Het Gaudeamus-Kwartet de electronische apparatuur bouwde. De apparatuur wordt door de kwartleden zelf via pedalen bedient. Het werk is bij uitstek geschikt voor kleinere zalen.

Bijdrage in de kosten f 5.50, scholieren, C.J.P. en 65+'ers f 4,50.

17 mei – 20.00 uur

Margot Mansfeld, sopraan, begeleid door Rudolf Jansen, piano, zingt liederen van Schubert, Moussorgski, Charles Ives, Poulenc en Satie.

Bijdrage in de kosten f 4,50, scholieren, C.J.P. en 65+'ers f 3.50.

21 juni – 20 uur

Rose Andresier, gitaar, speelt werken van spaanse, engelse en poolse componisten, voor het merendeel gecomponeerd tussen 1960 en 1970.

Bijdrage in de kosten f 5,50, scholieren, C.J.P. en 65+'ers f 4,50.

Uit het maandverslag van het Park

Oktober 1974

Bezoekerscentrum „De Aanschouw”

Dank zij de schenking door de Vereniging „Vrienden van De Hoge Veluwe” van een aanzienlijk bedrag, zijnde het resultaat van een door deze Vereniging in de afgelopen 3 jaren onder haar leden gevoerde actie ten behoeve van de inrichting van het Bezoekerscentrum, kon opdracht worden gegeven tot de vervaardiging van een flora-milieu-spel, dat in het 3e zaaltje zal worden opgesteld. In deze ruimte zullen voorts 4 draaibare spellen, elk met een 5-tal kubussen, worden geplaatst; op de vlakken van deze kubussen zullen de relaties worden aangegeven tussen plant en mens.

In bewerking zijn nog enkele dia-series met gesproken tekst, voor vertoning in de projectie-ruimte.

Bosexploitatie

Op 18 oktober werd ruim 1.000 m³ grovedennenhout in het Noordelijk Cultuurgedeelte bij onderhandse inschrijving op stam verkocht. Evenals bij de verkoop in september ging het ook hier om een aantal percelen grovedennbos, dat ter afronding van stormvlakten moest worden geveld. In tegenstelling tot de partij, die in september op „Kemperberg” werd verkocht, kon dit hout, dat van redelijke tot goede kwaliteit was, worden verkocht met de garantie, dat het „ijzervrij” is.

Stagiairs

Van april tot en met september is een cursist van de Bosbouwpraktijkschool (Schaarsbergen) in het Park werkzaam geweest. Na een aantal maanden met een ploeg bosarbeiders te hebben meegewerkt, heeft hij het jacht-personeel geassisteerd bij het faunabeheer.

Een student van de Middelbare Bosbouwschool (Velp) is sedert 7 oktober voor een stageperiode van 2½ maand op „De Hoge

Veluwe” geplaatst. Hij voert karteringsopdrachten uit, in het bijzonder van enige „woeste” gebieden.

Fauna

Hazen

Na enkele jaren van vooruitgang blijkt de hazenstand thans weer vrij gering te zijn, vooral in de Wildbaan.

Roofvogels

Op 3 oktober deed Wildschut Planta een bijzondere waarneming: een ruigpootbuijzerd bij „Berg en Dal”. Het is vele jaren geleden, dat deze vogel op „De Hoge Veluwe” werd gezien.

November 1974

Bosexploitatie

Met eigen personeel werden verschillende bospercelen in „De Bunt”, „’t Rieselo” en op „Kemperberg” (ten Westen van de Jachtlaan) gedund.

Er werden in de verslagmaand slechts kleine partijen hout verkocht. In het algemeen was er — helaas — sprake van dalende houtprijzen.

Fauna

Valwild

Het vinden van een doodgereden reekalf (bepaald niet het enige slachtoffer van het autoverkeer in het Park!) was voor mij aanleiding om een rondschrijven te doen uitgaan aan ons eigen personeel en voorts aan het personeel van het Museum, van de restaurants, van de leveranciers, van houthandelaren, aannemers enz., waarin met klem wordt verzocht zich aan de maximum snelheid (40 km per uur) te houden.

Roofvogels

Op 12 november deed wildschut Curré een bijzondere waarneming: een slechtvalk op het „Aalderinksveld” (in het Zuiden van het Park).

Demonstratie

Op 27 november werd door de Nederlandse Heidemaatschappij op een kaal terrein (storm) op „Kemperberg” een demonstratie gegeven met machines, waarmee herbebossingswerkzaamheden (grondbewerking, planten), alsmede werkzaamheden, die aan de herbebossing voorafgaan (tak- en tophout en stobben op rillen (ruggen) leggen, tak- en tophout kapotslaan), kunnen worden uitgevoerd. Er was een verheugende belangstelling van de zijde van beseigenaren, bosbeheerders, leerlingen van diverse bosbouwscholen enz.

December 1974

Weersomstandigheden

Het weer in december verschilde nauwelijks van dat van de voorgaande maanden: overmatige regenval en temperaturen boven normaal.

Dat het regenverlet in de achter ons liggende periode bijzonder groot is geweest, behoeft wel geen betoog. De regens brachten ons echter niet alleen financieel nadeel, zij veroorzaakten ook veel ongerief: tal van zandwegen werden herschapen in modderpoelen. Hierdoor werd de houtafvoer bemoeilijkt.

Bosverzorging

Op „Kemperberg” kon nog 2.50 ha jong bos worden „behandeld”. Gewoonlijk was het echter te nat voor de arbeiders om bosverzorgend werk te verrichten. Alsdan werden dunningen uitgevoerd.

Zo kwamen in de verslagmaand twee objecten in het Noordelijk Cultuurgeedeelte goeddeels gereed, t.w. het noordelijk deel van het

„Bunter Bos” en het noordelijk deel van „’t Rieselo”. In beide gevallen betrof het een combinatie van normale dunning, bosverzorging en – vooral in „’t Rieselo” – landschapsverzorging. In laatstgenoemd gebied werd met name veel aandacht besteed aan de bestrijding van de Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*). Bepaalde gedeelten van dit zeer karakteristieke Veluwe boslandschap dreigden nl. door de „bospest” (zoals deze boom (struik) in de bosbouw wordt genoemd) te worden verstikt.

Sociale werkvoorziening

De twee ploegen geestelijk gehandicapte werklozen, die op „De Hoge Veluwe” worden tewerkgesteld, begonnen beide aan een nieuw project. De ene ploeg – onder leiding van onze voorman W. Jansen – werd belast met het afzetten van het Amerikaanse-eikenhakhout langs de Kronkelweg, de tweede ploeg – onder leiding van een werkmeester van het Werkvoorzieningschap Midden-Gelderland – begon aan de loutering (= de eerste dunning) van een Amerikaanse-eikenopstand in „De Schuit”.

Beide ploegen werken nog steeds met veel animo.

Boek over „De Hoge Veluwe”

De ex-journalist – thans voorlichtingsambtenaar van de Gemeente Ede – Rien Snijders schreef een boek, getiteld „De Hoge Veluwe, Nationaal Park”. In het voorwoord van dit rijk geïllustreerde werk (de foto’s zijn door de schrijver zelf gemaakt) zegt Snijders: „De Hoge Veluwe is uniek. Met recht wordt dit grote stuk van het Veluwemassief een nationaal park genoemd”.

Nog eens over geesten

E. Feith

De omgeving van het Otterloo van vroeger moeten wij ons heel anders voorstellen dan het er nu uitziet. Er was toen veel minder bos en in plaats daarvan hei, zandverstuivingen en bouwland.

Een schaapherder, die iedere dag zijn schapen meenam in de richting van Harskamp zag vaak onderweg een schemerige witte juffrouw. Ze zei nooit iets, maar was er alleen maar. Zijn schapen werden onrustig en de herder voelde zich bepaald niet happy in haar aanwezigheid.

Op een avond vertelde hij in de kroeg wat hij die dag had meegemaakt. Hij werd hartelijk uitgelachen en de schuchtere man zei verder maar niets meer. Er was er maar één, die van deze zaak het zijne wilde weten. Berend, een grote, stoere kerel, zei dat hij die witte juffrouw dan toch wel eens wilde zien.

De volgende dag ging Berend met de schaapherder mee het veld in. Het was een mooie windstille dag en zij praatten veel over vrienden uit de kroeg en over de schapen. En toen zij 's avonds naar huis gingen, zei Berend plotseling: „Nou, en nu jouw witte juffrouw”. „Kijk, daar staat ze, bij dat heuveltje.” „Ik zie niets,” zei Berend. „Jawel, kijk zij komt deze kant uit.”

De herder probeerde met zijn kudde een grote boog te maken om de gestalte te ontwijken. Maar toen ze dichterbij huis kwamen, zag hij haar plotseling staan: lang sluike haar, een koude blik in haar ogen en wazig als altijd. Hij zag haar toch?

En weer zei de herder tegen Berend: „Zie je haar dan niet, hier vlakbij, voor de kudde”. En nog voordat Berend iets had kunnen zeggen, stoof de kudde uit elkaar, ongeveer op de plek waar zij stond.

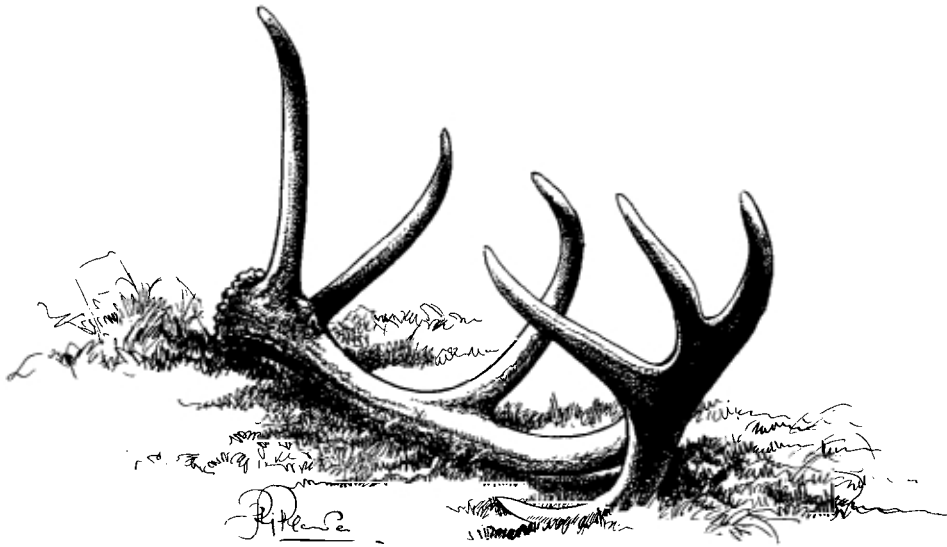
Berend schrok geweldig, en zei verontschuldigend tegen de herder, dat het best wel zo zou zijn, maar dat hij haar toch echt niet had gezien.

Het leven vernieuwd zich

door M.R. van den Brink

Over het Schaddeveld komt de wind en het woudorkest zet in met een symphonie, een lyrisch gedicht in ruige kleuren. Door het bos gaat een stroom van melodieën, donkere en lichte klanken, voortgebracht door een volledige bezetting. En luisteren wij goed, dan horen wij een koperen klank, als de wind door de gewelven van de struise dennen stormt. Wij horen de zangerige tonen van de strijkers, wanneer de tere besnaring van de berketwijgen wordt bespeeld. Wij horen de donkere stemmen van de klarinetten als een hunkering door de oude beukenrij gaan. Uit het buntveld komen de ijle stemmen van een knapenkoor, telkens wanneer een valwind onverwachts door de halmen jaagt. En uit de diep verborgen slenk klinken de fluiten. Meestal is er in de partituur voor deze instrumenten geen partij geschreven. Maar vandaag komen de fluittonen opeens vanuit onzichtbare plaatsen en onderbreken zij de stroom van geluiden door hun felle kleuren en opwellingen. Op deze maartse dag luisteren wij naar al deze klanken, zijn wij weggekropen in de luwte van een heuvelrij, en wachten op de komst van de twaalfender, die één stang reeds had afgeworpen. Een paar dagen geleden vingen wij een glimp op van het zes-jarige hert, toen hij in de late namiddag geruisloos uit de vliegdennen gleeed en met scheefgehouden kop lucht nam aan de rand van de heide. Vruchteloos probeerde hij na het verstrijken van de zekeringsperiode zijn overgebleven stang aan het wankelen te brengen en het leek, alsof hij na de mislukking mismoe-dig de dekking weer binnen trad.

De wind kruipt nog in het larkenbos, dat wazig groen van eerst geboren knoppen afsteekt tegen het winterkleed van stijf opeen gepakte grove den. Wel stoeit hij nog even in de eerste rijen, zodat de rose knoppen heen en weer springen als jonge veulens in de wei, maar verder komt de wind niet meer.

En opeens is het, of de zon warmer wordt en de vogels beginnen te leven. Van hoog uit de lucht komen lentegeluiden, want boven de heide, ver buiten het gezicht bidde de leeuweriken en jodelen hun lied, maken de zwaluwen hun snelle en golvende vlucht.

Nog meer vogels kringen in het domein van de wolken, in de ruimte waar geen grenzen zijn. Statisch zweven daar zes buizerden in grote kringen langs en over elkaar, totdat plotseling de rust wordt verstoord en de mannelijke vogels hun veel grotere wijfjes naar verschillende richtingen in wendingen en duikvluchten najagen.

Maar het duurt niet lang, of ze worden als stippen in een oneindige blauwe zee weer zichtbaar, wordt het miauwen hoorbaar en drijven ze zonder vleugelslag paars-gewijs boven de heide. Op de grond stoeien de spechten, krakelen met hels lawaai om hun wijfjes. Zij spelen hetzelfde baltsspel op de grond en tussen de takken van de beukenlaan als de grijpvogels hoog in de lucht. Dan verschijnt ook de grootste steltloper van de heide, laag over de heuvels scheert hij, en ook zijn roep klinkt over de hei, vragend, dringend klagend soms. Als een der eersten kwam hij uit het zuiden en wacht nu met ongeduld op de komst van een echtgenote. Dan zijn er nog heidebewoners, die wij op

het ogenblik niet zien en niet horen. Dat zijn de korhoenders, die in de namiddag meestal zwijgen, maar juist vóór de eerste lichtstrepen in het oosten hun lied beginnen. Ook zij verstaan de kunst de heide in rep en roer te brengen met hun gekoer, gesis, met hun merkwaardige danspassen om te behagen. Maar hoe meeslepend dit spel ook ieder jaar gespeeld wordt, hoe hoog de driften van deze bont gekleurde ridders ook mogen opklaaien, geen vos krijgt de kans hen bij dit baltsspel te verrassen, want de schildwachten zien iedere beweging in het veld, en kondigen elk gevaar onmiddellijk aan.

Zo is dan de vernieuwing weer aanstaande, overal gist het, broeit het, komt er kleur en warmte in het veld, wordt het leven vrolijk en vol klanken. Tussen de heuvels van het Schaddeveld komt de schemering, het dorre blad van de beukenopslag ritselt en een hert staat op de brandbaan, zonder gewei. Aan houding en manen herken ik de twaalfender, nu zonder stangen op de kop. Ook bij hem worden binnenkort weer jonge loten opgezet, die heel snel groeien met hun beschermende bast, misschien wel tot veertienender. Achter het nog grauwe heideveld gaat de zon onder, in tere kleuren, met stille beloften.

Uit: Het Edelhart, nr. 3, 1974.

Een zeer vroeg ontluikende Beuk op De Hoge Veluwe

S.J. Wellensiek

Toen mijn vrouw en ik op 22 april 1973 de „gele” wandeling in het noordoostelijk deel van De Hoge Veluwe maakten, zagen wij een Beuk, die volop in blad zat, terwijl geen enkele andere Beuk in de buurt – en elders – ook maar een enkel teken van knopzwellung vertoonde. Wij noteerden de standplaats van de bewuste boom en zochten deze in 1974 weer op. Op 23 februari was er, uiteraard, nog geen enkele aanduiding van ontluiking, doch op 30 maart waren de bladknoppen reeds duidelijk gezwollen en op 3 april waren zij volledig ontloken, terwijl de naburige Beuken nog volop in rust waren.

Figuur 1 geeft een duidelijke indruk van het verschil.

Wij kunnen als gemiddelde datum van ontluiken van Beuken in 1974 omstreeks 16 april schatten. De Hoge-Veluwe-boom is dus wel een zeer vroeg exemplaar. Dit werd bevestigd, toen ik de directeur van De Hoge Veluwe, Ir. H. van Medenbach de Rooy, wilde verrassen met onze waarneming, doch hij mij

mededeelde, dat de boom reeds lang was bekend als vroegtijdig ontluikend. Overigens bezit deze Beuk geen monopolie, want wij zagen op 3 april 1974 ook ontloken Beuken op het Planken Wambuis (langs de rijksstraatweg Utrecht-Arnhem nabij kilometerpalen 16,9 en 17,4) en op Hoekelum te Bennekom. Het waren er echter slechts vier, op vele honderden die nog volledig in rust waren.

Uit het voorgaande volgen twee conclusies:
1e. In 1974 was de ontluiking veel eerder dan in 1973, te benaderen als 3 april tegen 22 april, met dus bijna 3 weken verschil. Dit is slechts een speciaal geval van de zeer vroege uitbotting in 1974, welke natuurlijk algemeen is waargenomen.

2e. De Beuk op De Hoge Veluwe was zowel in 1973 als in 1974 uitzonderlijk vroeg en is reeds lang als zodanig bekend. Dit is meer opvallend en vereist een nadere bespreking, waarbij ik aansluit op vroegere waarnemingen.

Van 1924 tot en met 1933, in 1927 en van 1930 - 1933 tijdens buitenlands verblijf vervangen door Helena L.G. de Bruyn, zijn de ontluikingsdata genoteerd van 42 Beuken, die toen nog langs de Wageningse Binnenhaven stonden (2). De waarnemingen werden op allerlei wijzen wiskundig verwerkt en leidden tot de volgende resultaten:

1e. Individuele verschillen in de mate van vroegheid handhaven zich van jaar op jaar.

2e. Vroeg ontluikende bomen variëren van jaar op jaar sterker dan late.

3e. In vroege jaren is de variabiliteit groter dan in late jaren (zoals ook in 1974 zeer duidelijk is gebleken).

4e. De jaarlijkse frequentieverdelingen van de aantallen ontluikende bomen per datum vormen als regel geen toevalskromme.

Als slotconclusie werd vastgesteld, dat de

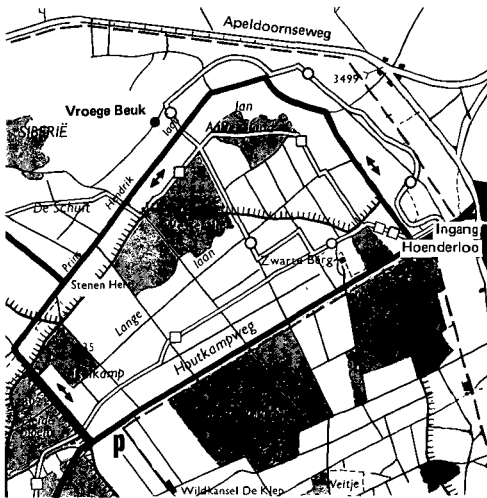

Fig. 1. Links: een tak van een willekeurige Beuk. Rechts: een tak van de zeer vroege Hoge-Veluwe-Beuk. Foto: R. Jansen, 4 april 1974.

individuele verschillen in snelheid van ontlui-ken niet door toevallige (weers-)omstandig-heden worden bepaald, maar een erfelijke basis hebben.

Vergelijken wij de Hoge-Veluwe-Beuk met onze vroegere waarnemingen, dan geldt dus voor de eerste: ontluijing op 3 april 1974, tegen een geschatte gemiddelde datum van 16 april 1974. De vroegste ontluijing bij de oudere waarnemingen was 9 april 1926, tegen een gemiddelde van 20 april 1926. Laatstgenoemd jaar is bekend als extreem vroeg en is volgens Hemmo Bos (1) alleen door 1894 overtroffen. Onder de reserve, dat de gegevens niet strikt mogen worden vergeleken, lijkt 1974 dus wel zeer extreem vroeg. Dat de individuele verschillen in ontluijingsdatum, die bij Beuken van jaar tot jaar constant zijn, een erfelijke basis hebben, kan met een nieuw argument worden bekrachtigd. Men vindt dergelijke verschillen name-

lijk niet bij laanpopulieren, die vegetatief zijn vermeerderd en één kloon van identieke genetische samenstelling vormen. Wanneer dus de genetische variabiliteit wordt weggenomen, verdwijnen de verschillen in ontluijingsdatum en het wél bestaan van dergelijke verschillen vereist dus genetische heterogeniteit.

Een voor-de-hand liggende vraag luidt: waaruit bestaan de erfelijke verschillen, die de mate van vroegheid bij het ontluiken bepalen? Het antwoord wordt benaderd vanuit de bloemknopvorming, waaromtrent een aanvaardbare opvatting bestaat, dat vegetatieve planten (nog) niet bloeien, doordat een inwendige remming dit verhindert. Wanneer de remming is weggenomen, kan de bloemknopvorming plaats vinden. Wij kunnen nu, naar analogie, veronderstellen, dat knoppen in winterrust (nog) niet kunnen uitlopen, doordat de mogelijkheid daartoe door een inwen-

dige remming wordt verhinderd. Slechts een voldoende lange periode van lage temperatuur breekt deze remming, waarna het ontluiken mogelijk wordt, zodra temperatuur en licht hiertoe gunstig zijn. Het zou nu denkbaar kunnen zijn, dat er genetisch bepaalde kwantitatieve verschillen in de mate van remming bestaan. Bomen met een betrekkelijk zwakke remming zullen door een minder intensieve koudeperiode reeds „ontremd” zijn, dus eerder uit hun winterrust zijn, dus eerder kunnen uitlopen dan late bomen met een sterkere remming. Uit de grote en continue variabiliteit in de datum van uitlopen, die bij Beuken zeker een periode van drie weken kan omvatten, volgt dat er waarschijnlijk toch wel verschillende genen zijn, die invloed hebben op de ontluikingssnelheid.

Tot slot een enkel woord over de waarde van een zo extreem vroege Beuk als die op De Hoge Veluwe. Wetenschappelijk kan een dergelijk exemplaar van betekenis zijn voor biochemisch onderzoek naar de aard van de remming. De knoppen van deze boom zouden dan periodiek moeten worden vergeleken met die van gemiddeld en laat ontluikende.

Voorts kan de zeer vroege Beuk uitgangsmateriaal vormen voor een selectie op vroegheid. Of dit zinvol is, hangt van nog niet beantwoorde vragen af. Het zou niet ondenkbaar zijn, dat zeer vroeg ontluikende bomen meer produceren dan late, doordat zij eerder met hun koolstof-assimilatie kunnen beginnen en dus eerder het groeiproces inzetten. Een interessante vraag is ook, of extreme vroegheid van ontluiking samengaat met een betrekkelijk korte duur van de jeugdfase — de periode van zaai tot eerste bloei —, hetgeen de duur van een veredelingsprogramma zou kunnen bekorten.

Litteratuur:

1. Bos, H., 1927. Phaenologische waarnemingen over 1926. Landbouwkundig Tijdschrift 39: 294-313 en 326-344.
2. Wellensiek, S.J. & Helena L.G. de Bruyn, 1934. Variations in the bud-opening of Fagus. Genetica 16: 495-505.

Uit: De levende Natuur, Nr. 5, mei 1974.

Bestuursmededelingen

Helaas heeft een vrij groot aantal van de leden tot nu toe nog niet de contributie voor het jaar 1975 voldaan. De penningmeester doet op deze leden een dringend beroep alsnog de verschuldigde contributie van f 10,— voor een hooflid, f 3,50 voor een huisgenootlid en f 1,— voor een jeugdlid (tot 18 jaar) over te maken op girorekening 95.19.93 te Arnhem. Het naderhand zenden van aanmaningen is een dure en tijdrovende bezigheid, die met Uw aller hulp vermeden kan worden. Gaarne dus Uw medewerking.

Concept-jaarverslag van de secretaris over het jaar 1974, uit te brengen op de Algemene Ledenvergadering van 19 april 1975.

Het jaar 1974 is voor onze vereniging een alleszins gunstig jaar geweest. Behalve een goede verhoging van het aantal leden en het houden van het normale aantal manifestaties, kwamen dit jaar de nieuwe statuten gereed. Dank zij veel werk van enige leden konden zodoende de uit 1948 stammende statuten een geheel nieuw aanzien krijgen en door de leden worden goedgekeurd. Koninklijke goedkeuring is aangevraagd.

Bestuur

Drie leden van het bestuur, te weten Mej. Oudemans en de heren Van Haafden en Pieters, traden af; het bestuur is hun veel dank verschuldigd voor het vele werk dat zij gedurende hun ambtsperiode hebben gedaan. In hun plaats werden benoemd de heren Bosman, Doude van Troostwijk, Kolk en Stapel.

Leden

In 1974 traden 261 nieuwe leden toe tot de vereniging. Ondanks bedanken, overlijden enz. steeg het totaal aantal leden van 2271

per 1 januari 1974 tot 2451 per ultimo december van dit jaar; een vermeerdering dus van 180 leden.

Het totaal aantal leden is onder te verdelen in 1463 hoofdleden, 700 huisgenoot-leden en 288 jeugdleden.

Vergaderingen

Het algemeen bestuur kwam in 1974 vijfmaal bijeen, terwijl de vaststelling van de nieuwe statuten een aantal bijeenkomsten in kleiner verband noodzakelijk maakten.

De Algemene Ledenvergadering werd door ongeveer 120 leden bezocht en de Buitengewone Ledenvergadering ter vaststelling van de nieuwe statuten door 27 stemgerechtigde leden.

Manifestaties

Behalve de ledenvergaderingen werden nog vier Hoge Veluwe-dagen georganiseerd met lezingen, picknick, wandelingen of fietstocht. Het is verheugend dat deze bijeenkomsten steeds meer deelnemers trekken.

De Schouw

Ook ons driemaandelijks tijdschrift verscheen regelmatig met interessante artikelen en geïllustreerd met fraaie foto's. Het bestuur is de redactie en haar medewerkers dankbaar voor het vele werk, dat bij de totstandkoming van het tijdschrift werd verzet.

Werkgroep Fotografie

De werkgroep leverde ook dit jaar weer veel materiaal van hoge kwaliteit voor de Schouw en aan de Stichting.

Werkgroep Planten

Deze nieuwe werkgroep, in de tweede helft van het jaar opgericht, stelde zich als eerste taak het bieden van hulp aan het Park, o.a. in het Observatiebos werd veel werk verricht.

Actie Exploitatiekosten Bezoekerscentrum

Deze actie werd dit jaar afgesloten met de overdracht van bijna f 10.000,- aan het Park. In totaal werd gedurende de afgelopen jaren rond f 29.000,- bijgedragen in de ex-

ploitatie en de kosten van inrichting en vernieuwing van het Bezoekerscentrum De Aanschouw.

Activiteiten leden

Zoals in voorgaande jaren werd de balie in De Aanschouw bij toerbeurt door leden bezet. Een woord van dank aan Mevr. Haitink voor de organisatie daarvan.

Verder werd de actie tot verwijdering van dennenopslag op bijzonder enthousiaste wijze voortgezet ten noorden van de De Wetweg. Ook werd in een perceel de Amerikaanse vogelkers bestreden. Al deze werkzaamheden zijn ongetwijfeld een grote steun aan het Park. Het bestuur dankt de heer Van Hoek voor de organisatie van deze werkzaamheden.

Het bestuur wil verder al diegenen, die tot het slagen van manifestaties en acties en tot het totstandkomen van de nieuwe statuten hebben bijgedragen, hartelijk dank zeggen.

Tot een van de vormen van hulp, die onze vereniging aan het Park geeft, behoort sinds enkele jaren ook het bezetten van de balie in het Bezoekerscentrum De Aanschouw. De vaste kern van deze groep enthousiaste leden kan nog enige versterking gebruiken in de vorm van vrijwilligers(sters), die zich in de ochtenduren tussen 10 en 13 uur of in de middag tussen 13 en 17 uur (of de gehele dag) beschikbaar stellen.

Het Bezoekerscentrum is dit jaar geopend van 24 maart tot 1 november.

Wie interesse heeft voor dit werk van informatie geven en boeken en brochures verkopen, kan zich wenden tot mevrouw C. Haitink-Bartels, Prins Bernhardweg 10 in Oosterbeek, telefoon 085-335455, die de organisatie van de bezetting van de balie wederom op zich heeft genomen.

Nieuws van het Camerajagersgilde

Zoals in de Winter-Schouw 1974 reeds was aangekondigd is de eerstvolgende bijeenkomst van de camerajagers op zaterdag 12 april a.s. in Restaurant „Rust een Weinig” te Hoenderloo – aanvang 11.00 uur.

De heer Jansen uit Apeldoorn brengt dan zijn projector plus scherm mee voor gezamenlijk gebruik.

Nadere inlichtingen geeft desgevraagd: de heer J.H.D. Kammeijer, telef. 03417-3962.

deVeluwe

Tentoonstelling „Wildbeheer Veluwe” van 21 juni t/m 6 juli 1975 in de Acaciahal van het park „Berg en Bos” te Apeldoorn

In navolging van de succesvolle tentoonstelling in 1974 wordt ook dit jaar een tentoonstelling georganiseerd.

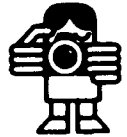
Bij degenen, die het vorige jaar deze tentoonstelling organiseerden – enige afdelingen van de „Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging”, het „Veluws Hert”, „Het Reewild” en het „Rijksinstituut voor Natuurbeheer” – heeft zich nu de werkgroep „Veluwe Initiatief” gevoegd. In deze werkgroep werken enkele regionale kranten met planologen en biologen samen.

De tentoonstelling van dit jaar zal daardoor meer omvatten dan de bescherming van het wild of zelfs het grofwild alleen.

Dit wordt onderstreept door een fotowedstrijd, waarvan het thema is „de ontluistering van het landschap”. Dit wordt omschreven in 7 punten, o.a. door foto’s over uitbreiding

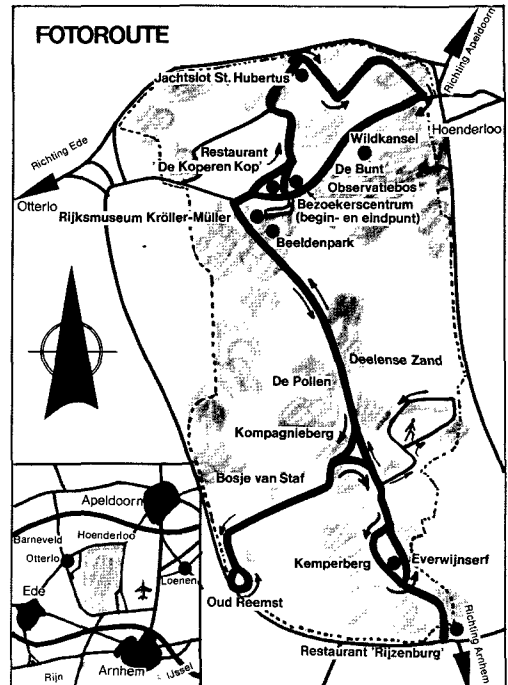
van dorpen, steden, campings, wegen, vervuiling van bos, veld en binnenwater enz. De spelregels van deze fotowedstrijd „De Veluwe natúúrlijk” kunnen worden aangevraagd bij het secretariaat van het Comité „Tentoonstelling Wildbeheer Veluwe”, Westkaap 28, Lelystad. Inzendingen vóór einde mei.

Fotoroute Hoge Veluwe

Onderstaande route is opgenomen in een folder, die – in samenwerking met de Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe, de Vereniging ‘Vrienden van De Hoge Veluwe’ en de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond A.N.W.B. – is uitgegeven door de Stichting Amateurfotografie.

Deze folder is gratis verkrijgbaar in De Aanschouw.

vereniging 'vrienden van de hoge veluwe'

Uit de Statuten:

Artikel 2: Het doel van de vereniging is het vergroten van de belangstelling voor het Nationale Park 'De Hoge Veluwe' (hierna te noemen het Park) en het desgevraagd bijstaan van de stichting genaamd 'Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe' (hierna te noemen de Stichting) bij de uitvoering van haar taak.

Artikel 3: De vereniging tracht haar doel te bereiken door:

- a. jaarlijks één of meer zogenaamde Hoge Veluwe-dagen en/of andere manifestaties te organiseren;
 - b. werkgroepen te vormen tot het bestuderen van flora, fauna, geschiedenis en andere onderwerpen het Park betreffende;
 - c. publicaties te doen verschijnen;
 - d. al wat verder kan bijdragen tot het in artikel 2 genoemde doel (mits niet tredend in de bevoegdheden van de Stichting), met name door het aankweken van een band onder hen, die belangstelling koesteren voor het Park.
-

BESTUUR:

Jhr. W.H. de Beaufort	- ere-voorzitter
D.A. Kramer	- voorzitter
H.C. Haitink	- secretaris Prins Bernhardweg 10, Oosterbeek, telefoon 085-335455
Mr. Ph.A.J. Mees	- penningmeester
Ir. B.T. Bosman	
Drs. W.J. Doude van Troostwijk	
Mr. F.Th. Dijkmeester	- burgemeester van Apeldoorn
Mevr. W. Ebregt-van Riemsdijk	
G.A. Kolk	
Drs. J.C.H. Oudemans	
Drs. J.A.F. Roelen	- burgemeester van Arnhem
J. Slot	- burgemeester van Ede
K. Stapel	

Advisevende leden:

Ir. H. van Medenbach de Rooy	- directeur Nationale Park De Hoge Veluwe
Drs. R.W. Oxenaar	- directeur Rijksmuseum Kröller-Müller

De minimum-contributie bedraagt f 10,- voor gewone leden; voor huisgenoten van leden f 3,50; voor jeugdleden (tot 18 jaar) f 1,-. Organisaties en verenigingen kunnen als zodanig lid worden voor ten minste f 10,- per jaar. 'De Schouw' wordt u gratis toegezonden. Contributies dienen overgemaakt te worden aan de Vereniging 'Vrienden van De Hoge Veluwe', giro 95 19 93 te Arnhem.

